

Arbetslöshetskassornas verksamhetsområden

Rapport 2020:6

Om IAF

IAF har regeringens och riksdagens uppdrag att verka för att arbetslöshetsförsäkringen ska fungera som en omställningsförsäkring.

Vi har bemyndigande att utfärda föreskrifter inom arbetslöshetsförsäkringen.

I instruktionen uttrycks att IAF ansvarar för tillsyn över arbetslöshetsförsäkringen, arbetslöshetskassorna och Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden som har samband med arbetslöshetsförsäkringen.

Vi ska också följa utvecklingen på arbetslöshetsförsäkringens område och ta de initiativ till åtgärder som uppföljningen ger anledning till.

Dessutom har vi tillsyn över Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans arbete med sanktioner inom aktivitetsstödet, utvecklingsersättningen och etableringsersättningen.

Förord

Arbetslöshetskassornas verksamhetsområden är utformade på olika sätt. Vissa arbetslöshetskassor organiserar arbetstagare på stora delar av arbetsmarknaden, medan andra enbart organiserar arbetstagare i en avgränsad yrkesspecifik bransch.

I den här rapporten presenterar Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) resultatet av granskningen om hur arbetslöshetskassornas verksamhetsområden fungerar i dag samt vilken betydelse de har på en förändrad arbetsmarknad.

Rapporten belyser verksamhetsområdenas relevans och betydelse för arbetslöshetsförsäkringens legitimitet.

Arbetslöshetskassorna och Sveriges a-kassor har fått möjlighet att faktagranska relevanta delar av rapporten.

Rapporten har föredragits av Patricia Söderström. I arbetet har även Veronica Jansson, Aime Eriksson och Urban Nilsson deltagit. Vid den slutliga beredningen av ärendet har Annelie Westman deltagit. Generaldirektören har fattat beslut i ärendet.

Katrineholm den 2 juni 2020

Peter Ekborg
Generaldirektör

Patricia Söderström
Utredare

Innehållsförteckning

Förord	3
Sammanfattning	6
Systemets legitimitet försämras av att verksamhetsområdena är utformade på olika sätt	6
1 Inledning	11
1.1 Syfte och metod.....	12
1.2 Disposition	13
2 Verksamhetsområdenas utformning och förändring	14
2.1 Stora skillnader i hur arbetslöshetskassorna utformat sina verksamhetsområden	14
2.2 Verksamhetsområdet kan förändras	16
3 Arbetslöshetskassornas syn på modellen med verksamhetsområden	18
3.1 Delade uppfattningar om modellen.....	19
3.2 Konkurrens mellan arbetslöshetskassorna?	20
4 Arbetslöshetskassornas bild av förändringar på arbetsmarknaden inom verksamhetsområdet	22
4.1 Förändringar på arbetsmarknaden har påverkat flera arbetslöshetskassors verksamhetsområden	22
4.2 En del arbetslöshetskassor anser att verksamhetsområdet behöver ses över	24
5 Arbetslöshetskassornas utredning av om en person tillhör verksamhetsområdet	25
5.1 Bedömningen av om någon tillhör verksamhetsområdet	25
5.2 Medlemmar som inte längre är verksamma inom verksamhetsområdet får uteslutas	27
6 Arbetslöshetskassornas tolkning och tillämpning av verksamhetsområdet	29
6.1 De flesta beviljar studenter medlemskap bara om de har arbetat inom verksamhetsområdet	29
6.2 Ledarnas arbetslöshetskassa tillämpar verksamhetsområdet enligt den lydelse som både IAF och förvaltningsrätten har avslagit	31
6.3 Det är vanligt med automatiserade beslut om inträde.....	32
7 Slutsatser	34
7.1 Systemets legitimitet försämras av att verksamhetsområdena är utformade på olika sätt	34
7.2 Det finns brister i medlemshanteringen	38

8	Uppföljning	42
9	Käll- och litteraturförteckning	43
9.1	Författningar	43
9.2	Offentligt tryck	43
9.3	Rättsfallsregister	43
9.4	Litteratur	43
10	Bilagor	44
10.1	Bilaga 1 – Första enkät till samtliga arbetslöshetskassor utom Arbetslöshetskassan Alfa	44
10.2	Bilaga 2 – Första enkät till Arbetslöshetskassan Alfa	47
10.3	Bilaga 3 – Andra enkät till samtliga arbetslöshetskassor utom Arbetslöshetskassan Alfa	49
10.4	Bilaga 4 – Andra enkät till Arbetslöshetskassan Alfa	51
10.5	Bilaga 5 – Arbetslöshetskassornas verksamhetsområden från stadgarna	53

Sammanfattning

Arbetslöshetskassorna har var och en sitt unika verksamhetsområde. Verksamhetsområdena är utformade på olika sätt, där vissa är mycket vida och omfattar stora delar av arbetsmarknaden, medan andra är relativt snäva. Arbetsmarknaden har förändrats mycket sedan arbetslöshetskassorna bildades. Samtidigt har även verksamhetsområdena förändrats, bland annat på grund av fusioner. Den här granskningen granskar hur arbetslöshetskassornas verksamhetsområden fungerar i dag och vilken betydelse de har i och med en förändrad arbetsmarknad.

Systemets legitimitet försämras av att verksamhetsområdena är utformade på olika sätt

Verksamhetsområden är grunden för arbetslöshetskassornas organisation och verksamhet. Det är utifrån arbete inom verksamhetsområdet som en person har rätt till medlemskap i en arbetslöshetskassa och i förlängningen har rätt till inkomstrelaterad ersättning vid arbetslöshet. Om inte verksamhetsområdena fungerar, finns det i förlängningen risk för att hela arbetslöshetsförsäkringens legitimitet kan påverkas och ifrågasättas.

Granskningen visar att modellen med verksamhetsområden fungerar väl i några avseenden, men att verksamhetsområdena i viss mån har förlorat sin betydelse. Granskningen visar att det även finns svårigheter med verksamhetsområdenas utformning och med lagstiftningen, som i förlängningen leder till att verksamhetsområdenas betydelse minskar och på sikt riskerar att undergräva systemets legitimitet.

För att upprätthålla systemets legitimitet förordar IAF en översyn av de bestämmelser i lagen om arbetslöshetskassor (LAK) som berör utformningen av verksamhetsområdena och uteslutning på grund av arbete inom ett annat verksamhetsområde. Enligt IAF bör LAK även inrymma bestämmelser om förutsättningar för fusion kopplat till reglerna för verksamhetsområden.

Verksamhetsområdena stämmer inte alltid överens med lagen

Ett verksamhetsområde ska enligt LAK omfatta en viss yrkeskategori, bransch eller vissa närbesläktade sådana. IAF kan konstatera att de verksamhetsområden som arbetslöshetskassorna har inte alltid stämmer överens med detta.

När en arbetslöshetskassa fusioneras med en annan kassa utökas verksamhetsområdet som kan komma att omfatta en eller flera nya branscher. Att arbetslöshetskassor fusionerar sig är i grunden positivt, eftersom det säkrar att medlemmarna får ett fortsatt medlemskap. IAF kan däremot konstatera att det i LAK:s bestämmelser om fusion bara regleras hur fusion rent formellt kan ske och inte hur en fusionsbedömning ska göras utifrån verksamhetsområden. IAF bedömer att fusioner i vissa fall har medfört verksamhetsområden som inte är fullt ut förenliga med bestämmelserna i LAK om verksamhetsområdenas utformning.

Egna definitioner av verksamhetsområdet kringgår kravet på registrering av ändringar

Akademikernas erkända arbetslöshetskassas (AEA) verksamhetsområde omfattar i Sverige verksamma akademiker. För att tydliggöra verksamhetsområdet har AEA, genom ett styrelsebeslut, definierat begreppet akademiker. Hur styrelsen väljer att definiera begreppet akademiker kan påverka verksamhetsområdets utformning och i förlängningen hur det sammanfaller med andra arbetslöshetskassors verksamhetsområden. När definitionen ändras genom styrelsebeslut i stället för genom stadgeändring kringgår arbetslöshetskassan kravet i LAK på att ändringar i kassans verksamhetsområde ska registreras av IAF. IAF förordar att AEA definierar begreppet akademiker i sina stadgar. På så sätt ökar transparensen och det blir tydligt för både andra arbetslöshetskassor och den enskilde, vilka som omfattas av verksamhetsområdet.

Verksamhetsområden som försvårar tillämpningen av lagen vid beslut om medlemskap

Det finns även exempel på att verksamhetsområdets utformning medför att det i samband med beslut om medlemskap blir svårt att tillämpa LAK:s bestämmelser om arbete inom verksamhetsområdet. AEA:s verksamhetsområde omfattar akademiker, vilket inte är något yrke eller bransch. Detta medför svårigheter för AEA att tillämpa LAK:s bestämmelser om krav på arbete inom verksamhetsområdet. Även Lärarnas arbetslöshetskassa kringgår arbetskravet enligt LAK, för lärarstudenter. Utifrån LAK:s utformning kan IAF konstatera att båda arbetslöshetskassorna inte fullt ut tillämpar kravet om arbete inom verksamhetsområdet. För arbetslöshetsförsäkringens legitimitet är det viktigt att

både verksamhetsområdets utformning och arbetslöshetskassornas tillämpning av dem stämmer överens med lagstiftningen.

Utvecklingen är inte förenlig med tanken om branschkännedom

Ett argument som arbetslöshetskassorna har fört fram för varför modellen med verksamhetsområden är viktig är att den medför att arbetslöshetskassorna har god branschkännedom. Det kan innebära fördelar i form av en effektiv administration, hög kvalitet i ärendehandläggningen och god service. IAF kan dock konstatera att i dag har de allra flesta arbetslöshetskassorna verksamhetsområden som överlappar en eller flera andra kassors. Ett antal arbetslöshetskassor har även verksamhetsområden som antingen omfattar flera olika typer av branscher eller stora delar av arbetsmarknaden, vilket IAF bedömer inte är förenligt med tanken om branschkännedom.

Det är rimligt att kräva ett byte av arbetslöshetskassa när medlemmen byter verksamhetsområde

Ytterligare en aspekt som IAF bedömer minskar verksamhetsområdenas betydelse är att arbetslöshetskassorna inte är skyldiga att utesluta medlemmar som inte längre tillhör kassans verksamhetsområde. Det finns inte heller i regel några incitament hos arbetslöshetskassorna att använda sig av uteslutningen enligt 37 a § LAK, eftersom det är till fördel för kassorna att ha så många medlemmar som möjligt. Granskningen visar att det i princip inte är någon av arbetslöshetskassorna som fattar beslut enligt den bestämmelsen i LAK.

IAF bedömer att det leder till att verksamhetsområdenas betydelse minskar ytterligare. Om modellen med verksamhetsområden fortsatt ska värnas, är det enligt IAF rimligt att återinföra ett krav i lagstiftningen om uteslutning av medlemmar som inte längre omfattas av verksamhetsområdet.

Det finns brister i medlemshanteringen

IAF har i granskningen även funnit några brister i arbetslöshetskassornas medlemshantering.

Ledarnas arbetslöshetskassas tillämpning av verksamhetsområdet strider mot IAF:s beslut

IAF anmärker

- mot att Ledarnas arbetslöshetskassa tillämpar sitt verksamhetsområde enligt den lydelse som IAF och förvaltningsrätten tidigare har avslagit.

Ledarnas arbetslöshetskassa ansökte om ändring av verksamhetsområdet 2014, men fick avslag. I den här granskningen har arbetslöshetskassan uppgett att de trots detta tolkar sitt verksamhetsområde utifrån den lydelse som de fått avslag på av både IAF och förvaltningsrätten. IAF bedömer att Ledarnas arbetslöshetskassas förfarande strider mot IAF:s beslut och förvaltningsrättens dom om avslag.

Unionens arbetslöshetskassas automatiserade medlemsbeslut medför otillräcklig kontroll

IAF anmärker

- mot att Unionens arbetslöshetskassas digitala medlemsbeslut beviljar medlemskap oavsett inom vilket verksamhetsområde personen tidigare har arbetat.

Unionens arbetslöshetskassas digitala ansökningsflöde för medlemskap saknar i förväg godkända yrken/branscher eller arbetsgivare. Eftersom det saknas styrning från arbetslöshetskassans sida av vem som ska gå vidare i ansökningsflödet, kan personer beviljas medlemskap oavsett verksamhetsområde.

Handelsanställdas arbetslöshetskassa kräver att den blivande medlemmen intygar att hen tillhör verksamhetsområdet

IAF påpekar

- att Handelsanställdas arbetslöshetskassa kräver att den som ansöker om medlemskap ska intyga att hen arbetar, eller har arbetat, inom kassans verksamhetsområde.

Handelsanställdas arbetslöshetskassa kräver i medlemsansökan att den sökande intygar att arbetet är inom kassans verksamhetsområde. Enligt IAF förutsätter formuleringen att den som ansöker om medlemskap ska kunna avgöra om hen omfattas av verksamhetsområdet. Arbetslöshetskassan kan inte kräva att den sökande ska intyga det då det innebär att hen måste ha kunskap om både

regelverk och arbetslöshetskassans stadgar. Den bedömningen kan inte överlåtas till den som ansöker om medlemskap, utan det är arbetslöshetskassan som ska göra den.

1 Inledning

Arbetslöshetskassorna har varit och är en sitt unika verksamhetsområde. Arbetsmarknaden har förändrats mycket sedan arbetslöshetskassornas verksamhetsområden ursprungligen tillkom. Samtidigt förändras även verksamhetsområdena, bland annat genom fusioner.

Syftet med den här granskningen är att granska hur arbetslöshetskassornas verksamhetsområden fungerar i dag och vilken betydelse de har på en förändrad arbetsmarknad.

Det finns i dag 25 olika arbetslöshetskassor och varje arbetslöshetskassa har sitt unika verksamhetsområde. Verksamhetsområdena är utformade på olika sätt. Vissa arbetslöshetskassor organiserar arbetstagare på stora delar av arbetsmarknaden medan andra enbart organiserar arbetstagare i en avgränsad yrkesspecifik bransch. Vissa organiserar både anställda och företagare, medan andra enbart organiserar den ena av grupperna.

Det är IAF som registrerar arbetslöshetskassorna. IAF får vägra registrering om en arbetslöshetskassas avsedda verksamhetsområde helt eller i väsentligt hänseende sammanfaller med en redan verksam arbetslöshetskassas verksamhetsområde.¹

När ersättning till arbetslösa växte fram i Sverige i slutet av 1800-talet gjordes det i fackföreningarnas regi, för att ge deras medlemmar ekonomiskt stöd vid arbetslöshet. Arbetslöshetskassans verksamhetsområde var därmed densamma som fackföreningens.

Arbetslöshetskassan Alfa (Alfa-kassan) som bildades 1998 av Arbetslöshetskassornas samorganisation, nuvarande Sveriges a-kassor, har en särskild roll som kompletterande arbetslöshetskassa. Arbetslöshetskassan ska tillhandahålla ersättning enligt grundförsäkringen till dem som inte är medlemmar i någon kassa. Alfa-kassan är även ett alternativ till övriga arbetslöshetskassor, genom att enskilda kan ansluta sig till den och ansöka om inkomstrelaterad ersättning. Alfa-kassan saknar koppling till både fackförbund och andra intresseorganisationer.

Flera av dagens arbetslöshetskassor har verksamhetsområden som ursprungligen tillkom på 1930, 40- och 50-talen. De verkar i dag på en arbetsmarknad som

¹ 7–8 §§ lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

förändrats mycket sedan de bildades. Samtidigt förändras även verksamhetsområdena, bland annat genom att arbetslöshetskassor slås samman, så kallade fusioner. Fusionerna har inte bara lett till bredare verksamhetsområden, utan många gånger även till att en arbetslöshetskassa organiserar medlemmar som saknar en naturlig gemensam branschtillhörighet.

IAF kartlade 2012 arbetslöshetskassornas verksamhetsområden och skrev då bland annat att utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden gör att gränsdragningen mellan olika yrkesgrupper blir allt mer utsuddad. IAF konstaterade därför att gränsdragningen mellan arbetslöshetskassornas verksamhetsområden därmed hade börjat spela ut sin roll.²

1.1 Syfte och metod

Syftet är att granska hur arbetslöshetskassornas verksamhetsområden fungerar i dag och vilken betydelse de har på en förändrad arbetsmarknad.

Syftet har brutits ned till två övergripande frågor:

- Får det följas för systemets legitimitet att verksamhetsområdena är utformade på olika sätt?
- Påverkar tolkningen av arbetslöshetskassans verksamhetsområde medlemshanteringen?

Granskningen inleddes med en genomgång av verksamhetsområdenas utformning och hur de har reviderats under de senaste 15 åren. Samtliga arbetslöshetskassor har sedan besvarat två enkäter. Den första enkäten syftade till att ge en övergripande bild av hur arbetslöshetskassorna hanterar olika frågor om det egna verksamhetsområdet och hur de tillämpar de bestämmelser om verksamhetsområde som finns i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK). Den andra enkäten syftade till att ge information om hur arbetslöshetskassorna, vid automatiserade beslut, säkerställer att enbart personer som arbetar inom kassans verksamhetsområde beviljas medlemskap.

Alfa-kassan fick enkäter som var anpassade till deras verksamhetsområde, men några av frågorna var samma som till övriga arbetslöshetskassor. Det medför att när IAF redogör för enkätresultaten kan antalet arbetslöshetskassor som svarat på en fråga variera mellan 24 och 25 kassor.

² IAF 2012:9, *Arbetslöshetskassornas hantering av branschspecifika regler och verksamhetsområden*.

IAF har även intervjuat kassaförestandare och en representant för styrelsen, i de flesta fall styrelseordföranden, på åtta arbetslöshetskassor³. Urvalet till intervjuerna gjordes för att få en få en spridning i fråga om arbetslöshetskassornas storlek, verksamhetsområdenas utformning och de svar som kassorna lämnade i den första enkäten. Syftet med intervjuerna var att få fördjupad kunskap om arbetslöshetskassornas hantering av verksamhetsområdena och ge svar på mer kvalitativa frågor som är svåra att belysa i en enkät.

IAF har även haft ett möte med Sveriges a-kassor, utifrån deras roll att utbilda och hjälpa arbetslöshetskassorna med tolkning och tillämpning av LAK.

1.2 Disposition

Kapitel 2 beskriver de olika verksamhetsområdenas utformning. I kapitel 3 redogör IAF för arbetslöshetskassornas syn på modellen med verksamhetsområden. Där finns även en beskrivning av arbetslöshetskassornas syn på konkurrensen mellan kassorna och eventuella orsaker till detta. Kapitel 4 beskriver hur förändringar på arbetsmarknaden påverkar verksamhetsområdena och hur arbetslöshetskassorna bedömer behovet av en översyn. Kapitel 5 redogör för arbetslöshetskassornas medlemshantering, utifrån verksamhetsområdena. Kapitel 6 redogör för arbetslöshetskassornas tolkning och tillämpning av verksamhetsområdet och hur detta påverkar bedömningen om medlemskap. Kapitel 7 innehåller även en beskrivning av arbetslöshetskassornas automatiserade beslut om medlemskap, kopplat till kravet på arbete inom verksamhetsområdet. Kapitel 7 innehåller IAF:s slutsatser.

³ De arbetslöshetskassor som intervjuades var: Sveriges arbetares arbetslöshetskassa (SAAK), arbetslöshetskassan för service och kommunikation (Seko), Akademikernas erkända arbetslöshetskassa (AEA), Ledarnas arbetslöshetskassa, Hamnarbetarnas arbetslöshetskassa, Unionens arbetslöshetskassa, Småföretagarnas arbetslöshetskassa (SMÅA) och Säljarnas arbetslöshetskassa. Vid intervjun med Ledarnas arbetslöshetskassa deltog ingen från styrelsen.

2 Verksamhetsområdenas utformning och förändring

Det finns en stor variation i hur arbetslöshetskassornas verksamhetsområden är utformade. Majoriteten av arbetslöshetskassorna har verksamhetsområden som omfattar en eller flera branscher. Det finns en arbetslöshetskassa vars verksamhetsområde i stället utgår från utbildningsnivå. Verksamhetsområdena hos vissa arbetslöshetskassor har under åren utökats på grund av fusioner, och omfattar därför flera olika branscher och yrken som inte alltid är närbesläktade med varandra.

2.1 Stora skillnader i hur arbetslöshetskassorna utformat sina verksamhetsområden

En arbetslöshetskassas verksamhet ska omfatta ett visst verksamhetsområde. Ett verksamhetsområde omfattar en viss yrkeskategori eller bransch, eller vissa närbesläktade sådana. Verksamhetsområdet ska anges i arbetslöshetskassans stadgar.⁴ För att ha rätt till medlemskap i en specifik arbetslöshetskassa ska den som vill bli medlem arbeta eller senast ha arbetat inom kassans verksamhetsområde.

Det finns en stor variation i hur arbetslöshetskassornas verksamhetsområden är utformade. Majoriteten har verksamhetsområden som utgörs av en eller flera branscher. Verksamhetsområdena kan även utgöras av exempelvis yrken, yrkesområden eller utbildningsnivå. Andra exempel på avgränsningar är att arbetslöshetskassorna vänder sig till anställda eller företagare.

2.1.1 *Hela arbetsmarknaden som verksamhetsområde*

Två arbetslöshetskassor, Alfa-kassan och SAAK, har verksamhetsområden som i princip omfattar hela arbetsmarknaden. Alfa-kassans verksamhetsområde omfattar alla som är, eller har varit, yrkesverksamma i Sverige. SAAK har ett verksamhetsområde som omfattar samtliga anställda och företagare utan anställda.

⁴ 1 § och 5 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

2.1.2 Verksamhetsområde baserat på utbildningsnivå

Det finns bara en arbetslöshetskassa vars verksamhetsområde utgår från utbildningsnivå och det är AEA. AEA:s verksamhetsområde bortser helt från bransch, yrkesområde etc. och begränsas i stället av kravet på att medlemmen ska vara akademiker. Begreppet akademiker definieras däremot inte i beskrivningen av verksamhetsområdet i arbetslöshetskassans stadgar, se avsnitt 6.3 för en beskrivning av definitionen.

2.1.3 Verksamhetsområde som utgår från om medlemmen är anställd eller företagare

Flera arbetslöshetskassor har verksamhetsområden som omfattar både anställda och företagare. Till exempel omfattar SMÅA i huvudsak företagare från stora delar av arbetsmarknaden, men även grupper av anställda. Ett annat exempel är Säljarnas arbetslöshetskassa, vars verksamhetsområde omfattar anställda och företagare som arbetar eller har arbetat med försäljning och marknadsföring.

I vissa arbetslöshetskassors verksamhetsområden framgår det inte om de vänder sig till anställda eller företagare. Som exempel kan nämnas Lärarnas arbetslöshetskassa som i sitt verksamhetsområde anger att medlemmarna ska arbeta inom utbildningsverksamhet, utan att de preciserar om det är som anställd eller företagare.

I knappt hälften av arbetslöshetskassornas verksamhetsområden framgår uttryckligen att verksamhetsområdet bara omfattar anställda.

SMÅA vänder sig, som nämns ovan, till i huvudsak företagare. De har dock en begränsning att företagen ska vara små eller medelstora. De vänder sig även, i likhet med Ledarnas arbetslöshetskassa, till företagarens make, maka eller annan familjemedlem som arbetar inom företaget.

2.1.4 Hänvisar till närliggande fackförbunds verksamhetsområde

Många arbetslöshetskassor har någon form av samarbete med ett närliggande fackförbund. Ett fåtal av arbetslöshetskassorna hänvisar uttryckligen i sina verksamhetsområden till närliggande fackförbunds verksamhetsområde: Seko, Fastighets arbetslöshetskassa och IF Metalls arbetslöshetskassa.

2.1.5 Verksamhetsområden som överlappar varandra

Flera arbetslöshetskassor har verksamhetsområden som i viss mån överlappar varandra. Till exempel överlappar AEA:s verksamhetsområde flera andra arbetslöshetskassors områden. Ett exempel på detta är Lärarnas arbetslöshetskassa, vars medlemmar arbetar inom utbildningsverksamhet som lärare,

skolledare och studie- och yrkesvägledare. Dessa grupper har ofta en universitets- eller högskoleutbildning och skulle därmed också i stor utsträckning kunna tillhöra AEA. På samma sätt skulle de lärare som är medlemmar i AEA istället kunna vara medlemmar i Lärarnas arbetslöshetskassa. Ett annat exempel är STs arbetslöshetskassa och arbetslöshetskassan Vision, som båda vänder sig till offentliganställda. Den gruppen omfattar också ofta akademiker.

Både Unionens arbetslöshetskassa och Handelsanställdas arbetslöshetskassa organiserar arbetstagare och företagare inom kulturarbetsmarknaden. Den som är verksam inom kulturarbetsmarknaden kan också välja AEA om personen har en akademisk utbildning.

Eftersom Alfa-kassan och SAAK har verksamhetsområden som täcker i stort sett hela arbetsmarknaden, kan även dessa sägas överlappa övriga arbetslöshetskassors verksamhetsområden.

2.1.6 Verksamhetsområden med branscher som inte är närbesläktade

Verksamhetsområdena hos vissa arbetslöshetskassor har under åren utökats på grund av fusioner och omfattar därmed flera olika branscher och yrken, som inte alltid är närbesläktade med varandra. Unionens arbetslöshetskassa är ett exempel på en arbetslöshetskassa med ett brett verksamhetsområde, som omfattar flera olika typer av branscher. Verksamhetsområdet har genom fusioner blivit allt bredare de senaste åren. Sedan 2014 har Unionens arbetslöshetskassa fusionerats med tre andra arbetslöshetskassor⁵.

Några arbetslöshetskassor organiserar mindre yrkesgrupper som inte tillhör kassans huvudsakliga verksamhetsområde. Exempel på detta är Handelsanställdas arbetslöshetskassa, som efter en fusion även organiserar yrkesfiskare.

2.2 Verksamhetsområdet kan förändras

När ett verksamhetsområde ska ändras, ska föreningsstämman fatta beslut om ändringen. Ändringen ska sedan skickas till IAF för registrering.⁶ IAF får vägra registrering om en arbetslöshetskassas avsedda verksamhetsområde helt eller i väsentligt hänseende sammanfaller med en redan verksam arbetslöshetskassas

⁵ Farmacitjänstemännens arbetslöshetskassa, Svensk handels arbetslöshetskassa, Skogs- och lantbrukstjänstemännens arbetslöshetskassa.

⁶ 7 § och 10 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

verksamhetsområde.⁷ Om IAF bedömer att ändringen kan påverka andra arbetslöshetskassor, kommunicerar IAF förändringen med övriga berörda kassor. Detta förfarande gäller inte i samband med fusioner, då verksamhetsområden ordagrant slås samman. En fusion innebär visserligen att verksamhetsområdet för en viss arbetslöshetskassa utvidgas, men eftersom det sker genom att två sedan tidigare godkända verksamhetsområden slås samman får det inte någon påverkan i förhållande till andra kassors verksamhetsområden.

Den vanligaste typen av ändring som IAF registrerade under perioden 2004–2019 var av redaktionell natur, som att språket förenklats eller förtydligats. Andra vanliga ändringar under perioden var ändringar på grund av fusion och ändringar på grund av att det närliggande fackförbundet hade ändrat sitt verksamhetsområde.

2.2.1 Fusioner leder till ändrade verksamhetsområden

Sedan LAK trädde ikraft 1998 har antalet arbetslöshetskassor minskat från 40 till 25, det vill säga en minskning med 38 procent. Minskningen beror på att flera arbetslöshetskassor har fusionerats. Att arbetslöshetskassor fusioneras kan bero på flera saker, till exempel att de närliggande fackförbunden fusioneras och att arbetslöshetskassorna då också beslutar sig för att gå samman. Den vanligaste anledningen till fusion de senaste åren har däremot varit att små arbetslöshetskassor med sjunkande medlemsantal har valt att fusioneras med en arbetslöshetskassa som har ett högre medlemsantal.

Vid en fusion övergår den överlåtande arbetslöshetskassans verksamhetsområde till den övertagande kassans. För att en fusion ska kunna komma till stånd måste fusionen godkännas av både arbetslöshetskassans föreningsstämma och av IAF.⁸

⁷ 7–8 §§ lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

⁸ 84 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

3 Arbetslöshetskassornas syn på modellen med verksamhetsområden

I princip alla av de intervjuade arbetslöshetskassorna framhöll att en stor fördel med rådande modell är att den medför att arbetslöshetskassan har goda kunskaper om det specifika verksamhetsområdet och dess villkor. I övrigt varierade deras syn på modellen.

Granskningen visar även att majoriteten av arbetslöshetskassorna upplevde att det finns konkurrens med andra arbetslöshetskassor om samma medlemmar. De flesta av arbetslöshetskassorna som intervjuades framförde att det finns en konkurrens mellan kassorna just på grund av överlappningen av verksamhetsområdena.

I mitten av 1990-talet fick en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag på hur en ny arbetslöshetsförsäkring kunde utformas.⁹ Utredningen tog upp frågan om kravet på verksamhetsområden skulle behållas eller om det skulle tillåtas att arbetslöshetskassorna anslöt medlemmar från olika områden. Ett av skälen som utredningen ansåg talade för att behålla verksamhetsområden var att arbetslöshetskassorna då blev specialiserade inom respektive område. Detta skulle medföra en effektiv administration där arbetslöshetskassan hade kunskap om branschen och dess svårigheter. Men utredningen tog även upp att det går att argumentera mot detta eftersom vissa arbetslöshetskassor har mycket breda verksamhetsområden och ändå fungerar väl. Det rör sig då om arbetslöshetskassor med ett stort antal medlemmar. Utredningen föreslog att reglerna om att verksamhetsområdet ska framgå av stadgarna bör kvarstå, vilket också blev fallet.

Utredningen menade att anledningen till att det finns flera arbetslöshetskassor vars verksamhetsområden sammanfaller helt eller delvis med andras är att intresseorganisationerna som samverkar med kassorna ibland konkurrerar om samma medlemmar. Det är därför möjligt för vissa arbetstagare att välja mellan olika arbetslöshetskassor. Att undvika konkurrens mellan arbetslöshetskassorna har enligt utredningen inte varit ett motiv som Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS)¹⁰ beaktat så starkt när de medgett registrering av nya arbetslöshetskassor. I stället

⁹ SOU 1996:150, Utredningen om ersättning vid arbetslöshet och omställning (ARBOM).

¹⁰ Dåvarande tillsynsmyndighet som även hade i uppdrag att registrera arbetslöshetskassorna.

har följsamhet till intresseorganisationernas rekryteringsområden varit det vägledande motivet.

3.1 Delade uppfattningar om modellen

I princip samtliga av de intervjuade arbetslöshetskassorna framhöll att en stor fördel med den rådande modellen, där arbetslöshetskassornas organisering utgår från verksamhetsområden, är att det medför att arbetslöshetskassan har goda kunskaper om det specifika verksamhetsområdet och dess villkor. I övrigt varierade deras syn på modellen.

De intervjuade arbetslöshetskassornas syn på fördelar och utmaningar med det nuvarande systemet som utgår från verksamhetsområden:

Fördelar:

- Det är en del av den svenska modellen.
- Det medför goda kunskaper om branschen och eventuell specialreglering inom verksamhetsområdet.
- Det är ett stabilt system som säkrar kvalitet i handläggningen.
- Information och service kan anpassas till målgruppen.

Utmaningar:

- Den svenska modellen är inte lika tydlig längre, eftersom arbetslöshetskassornas verksamhetsområden inte följer fackförbundens verksamhetsområden på samma sätt som tidigare.
- Verksamhetsområdena har otydliga gränser mellan varandra.
- Fusioner har medfört att vissa verksamhetsområden har utökats och blivit omfattande och otydliga.
- Arbetsmarknaden har förändrats sedan systemet infördes, t.ex. har gränserna mellan akademiker, tjänstemän och arbetare suddats ut allt mer.

Det framgick vid intervjuerna att arbetslöshetskassorna uppfattar systemet på olika sätt. En del uttryckte att de fortsatt värnar om indelningen utifrån verksamhetsområden, medan ett par framhöll att nuvarande modell har spelat ut sin roll.

Ett par av arbetslöshetskassorna framförde under intervjuerna att utvecklingen går mot ett fåtal kassor som omfattar stora delar av arbetsmarknaden. En av dessa arbetslöshetskassor uttryckte att fusionerna har medfört att de svenska arbetslöshetskassorna börjar likna den danska modellen som består av en akademikerkassa, en LO-kassa och tjänstemannakassa.

Flera arbetslöshetskassor ansåg att Unionens arbetslöshetskassa har ett omfattande och otydligt verksamhetsområde. Unionens arbetslöshetskassa uppgav själva att det breda verksamhetsområdet är en följd av fusioner. Vid fusionerna har de nya verksamhetsområdena lagts till ordagrant. Arbetslöshetskassan uppgav att det inte hade varit möjligt att omformulera verksamhetsområdet i samband med fusionerna. Det skulle ha medfört en mycket besvärligare process, och en risk för att ändringen av verksamhetsområdet inte skulle godkännas och registreras av IAF.

En annan arbetslöshetskassa framförde kritik mot att verksamhetsområden inte formuleras om i samband med fusioner, och ifrågasatte om det var lagstiftarens mening från början. I samband med fusioner har andra arbetslöshetskassor inte fått möjlighet att komma med synpunkter på det nya verksamhetsområdets utformning, vilket riskerar att undanröja legitimiteten i systemet, enligt arbetslöshetskassan.

3.2 Konkurrens mellan arbetslöshetskassorna?

Det finns en uppdelning av arbetsmarknaden mellan de olika arbetslöshetskassorna. På grund av överlappningar är det däremot inte ovanligt att medlemmar kan välja mellan två eller flera arbetslöshetskassor.

Sveriges a-kassor framförde att de inte anser att det råder konkurrens mellan arbetslöshetskassorna, utan ser det som att det finns större valfrihet för vissa medlemmar. De ser inte heller någon nackdel med valfriheten och tror inte att någon arbetslöshetskassa skulle utnyttja detta.¹¹

¹¹ Möte med Sveriges a-kassor 21 oktober 2019.

3.2.1 Många arbetslöshetskassor upplever att det finns konkurrens

Av enkätsvaren framgick att majoriteten av arbetslöshetskassorna upplever att det finns konkurrens med andra arbetslöshetskassor om samma medlemmar. Unionens arbetslöshetskassa och AEA är de arbetslöshetskassor som flest upplever att de konkurrerar med.

17 arbetslöshetskassor svarade i enkäten att de upplever att de konkurrerar med en annan arbetslöshetskassa om samma medlemmar.

Av kommentarerna till enkätsvaren framgick bland annat att en orsak till konkurrensen är att det finns arbetslöshetskassor som har omfattande och oklara verksamhetsområden. Annat som framkom var att man upplever att andra arbetslöshetskassor gör en vid tolkning av till exempel tjänstemannabegreppet vid inträden, och att någon arbetslöshetskassa har en riktad marknadsföring mot en viss yrkesgrupp. Ytterligare synpunkter som framkom var att informationen från fackförbunden ibland är bristfällig om möjligheten att vara med i en annan arbetslöshetskassa än den fackförbundet samarbetar med.

De flesta arbetslöshetskassor som intervjuades framförde att det finns en konkurrens mellan kassorna just på grund av överlappningen av verksamhetsområdena. Några ansåg inte att det var något stort problem. De menade att det viktigaste är att det finns en arbetslöshetskassa för alla. Andra arbetslöshetskassor ansåg att konkurrensen för med sig vissa nackdelar, bland annat för att små arbetslöshetskassor riskerar att försvinna.

Flera arbetslöshetskassor lyfte fram fackförbundens roll och påverkan när det gäller att rekrytera medlemmar. Fackförbunden är många gånger en viktig del i arbetslöshetskassornas rekrytering av nya medlemmar och fungerar som ”ambassadörer” för kassorna. Vissa förbund satsar mycket resurser på marknadsföring, vilket då även gynnar arbetslöshetskassan. Ett par arbetslöshetskassor framförde att vissa fackförbund har tilläggsförsäkringar som är kopplade till medlemskap i både förbundet och arbetslöshetskassan.

4 Arbetslöshetskassornas bild av förändringar på arbetsmarknaden inom verksamhetsområdet

Flera arbetslöshetskassor uppgav att det har skett förändringar på arbetsmarknaden inom deras verksamhetsområde. Förändringarna handlar exempelvis om att arbetsuppgifter digitaliseras och att yrkesroller förändras, men även att vissa yrkesgrupper inom verksamhetsområdet minskar. Flera arbetslöshetskassor ansåg samtidigt att många förändringar rör anställningsformer snarare än att yrkesgrupper försvinner eller tillkommer.

Hälften av arbetslöshetskassorna ansåg att det egna verksamhetsområdet behöver ses över, bland annat för att arbetsmarknaden förändras eller för att verksamhetsområdena är utformade på så olika vis.

Den svenska arbetsmarknaden förändras och utvecklas ständigt. Den här struktur-omvandlingen medför att gamla arbetsformer försvinner medan nya skapas. Under de senaste trettio åren har det skett stora strukturella förändringar när till exempel jobb inom tillverkningsindustrin har minskat till förmån för en växande tjänstesektor. Dessutom har kraven på utbildning och språkkunskaper ökat.¹²

Arbetsförmedlingen skriver i Arbetsmarknadsrapporten 2018 att en viktig fråga är hur arbetsmarknaden förändras till följd av den snabba utvecklingen av datorteknik och artificiell intelligens. De skriver till exempel att den allt mer avancerade datortekniken har tagit över arbetsuppgifter som utförts av människor. Det gäller framför allt arbetsuppgifter som kännetecknas av rutin, t.ex. vissa typer av administrativa uppgifter.¹³

4.1 Förändringar på arbetsmarknaden har påverkat flera arbetslöshetskassors verksamhetsområden

Flera av de intervjuade arbetslöshetskassorna påtalade att det har skett förändringar på arbetsmarknaden inom deras verksamhetsområde. Förändringarna handlar exempelvis om att arbetsuppgifter digitaliseras och att yrkesroller

¹² IAF 2020:3, *Den nya arbetsmarknaden - utmaningar för dagens arbetslöshetsförsäkring*. Jan Edling, Svenska ESF-rådet. Den svenska arbetsmarknaden under tre decennier. Med utblick mot 2050. Rapportnummer 2017/00501-2.

¹³ Arbetsförmedlingen, *Arbetsmarknadsrapport 2018*.

förändras. Samhällsutvecklingen medför dessutom att vissa yrkesgrupper inte behövs på samma sätt längre och då minskar den medlemsgruppen hos arbetslöshetskassorna. En arbetslöshetskassa framhöll att det gäller att vara medveten om förändringarna som sker och reflektera över dem, så att även tolkningen av verksamhetsområdet hänger med i utvecklingen.

Teknikutvecklingen har för vissa arbetslöshetskassor medfört att arbetsuppgifter inom verksamhetsområdet har förändrats och ställer krav på att medlemmarna utvecklar nya kunskaper. Den har även medfört att en del arbetsuppgifter flyttat in på kontor och utförs av färre personer med hjälp av it och digitalisering. Digitaliseringen påverkar många yrken och yrkesgrupper, och traditionella arbetaryrken blir allt mer lika tjänstemannayrken. Det påverkar i sin tur vilka arbetslöshetskassor som medlemmen kan välja att vara med i.

En annan förändring är att många fler utbildningar i dag är akademiska, jämfört med tidigare. Exempel på detta kan bland annat ses inom vårdsektorn. Ett annat exempel är spelutvecklare, som i dag är en akademisk utbildning.

Flera av de intervjuade arbetslöshetskassorna påtalade att det har skett en hel del förändringar på arbetsmarknaden, men att många av förändringarna rör anställningsformer snarare än att yrkesgrupper försvinner eller att nya tillkommer. Exempelvis lyfte en av arbetslöshetskassorna fram att den så kallade gig-ekonomin¹⁴ medför att de egenanställda ökar på arbetsmarknaden, vilket riskerar leda till att det skapas en grupp av ofrivilliga företagare. Detta utmanar bland annat tolkningen av arbetslöshetskassans verksamhetsområde.

4.1.1 Det finns en arbetslöshetskassa för alla yrkesarbetande

Ett par av de arbetslöshetskassor som intervjuades lyfte fram att det är viktigt att alla som arbetar upplever att det finns en arbetslöshetskassa som de kan gå med i. Det får inte uppstå glapp eller gråzoner mellan arbetslöshetskassor som gör att individer faller mellan stolarna. IAF frågade Alfa-kassan i enkäten om de upplever att det finns anslutna hos dem som inte omfattas av någon annan arbetslöshetskassas verksamhetsområde. Alfa-kassan svarade:

¹⁴ Gig-ekonomin avser att personer tar temporära uppdrag – gig – i stället för att vara tillsvidareanställda. Se IAF 2020:3, *Den nya arbetsmarknaden - utmaningar för dagens arbetslöshetsförsäkring*.

”Nej, inte direkt. Möjligen kan man säga att vi täcker verksamhetsområdet diverse olika arbeten eller området ’jag vet inte vad jag ska arbeta med’. Alfa-kassan är första a-kassan för många.”

4.2 En del arbetslöshetskassor anser att verksamhetsområdet behöver ses över

Enkätresultatet visade att knappt hälften av arbetslöshetskassorna anser att det egna verksamhetsområdet behöver ses över.¹⁵ Av dem svarade 6 arbetslöshetskassor att översynen behövs redan i dag. Orsaken till det var bland annat att verk-

11 av 24 arbetslöshetskassor svarade i enkäten att deras verksamhetsområde behövde ses över.

samhetsområdena är utformade på så olika sätt. Några arbetslöshetskassor har snäva områden som bygger på bransch eller yrke, medan andra har övergripande områden som bygger på till exempel utbildningspoäng. Andra uppgav att anledningen till att en översyn krävs är att språket i beskrivningen av verksamhetsområdet är föråldrat eller att nya titlar har uppstått inom verksamhetsområdet.

Av de arbetslöshetskassor som uppgav att verksamhetsområdet behöver ses över menade 5 arbetslöshetskassor att det behöver göras inom 5 år. Anledningen till detta var att arbetsmarknaden förändras och man behöver vara uppdaterad inom det egna området.

¹⁵ Frågan ställdes inte till Alfa-kassan, och antalet arbetslöshetskassor som har svarat på den är därför 24 stycken.

5 Arbetslöshetskassornas utredning av om en person tillhör verksamhetsområdet

Arbetslöshetskassorna ansvarar för att bedöma om den som ansöker om medlemskap tillhör verksamhetsområdet. Majoriteten av arbetslöshetskassorna ansåg att det sällan förekommer svårigheter med att bedöma om den som ansöker om medlemskap uppfyller villkoren i stadgarna. De flesta arbetslöshetskassor har ett förfarande där de kräver att den sökande intygar, ofta på heder och samvete, att lämnade uppgifter är korrekta.

En arbetslöshetskassa *får* utesluta en medlem som under de senaste sex månaderna inte har arbetat inom arbetslöshetskassans verksamhetsområde. Enkätresultatet visade att det i princip inte är någon av arbetslöshetskassorna som fattar sådana beslut.

Medlemskap i en arbetslöshetskassa är en förutsättning för rätten till inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning.¹⁶ För att ha rätt till medlemskap i en specifik arbetslöshetskassa ska den som vill bli medlem arbeta eller senast ha arbetat inom kassans verksamhetsområde.¹⁷ Arbetslöshetskassorna ansvarar för att bedöma om den som ansöker uppfyller villkoren för medlemskap i kassan. Det är en förutsättning för den nuvarande modellen, där arbetslöshetskassornas verksamhet utgår från olika verksamhetsområden.

5.1 Bedömningen av om någon tillhör verksamhetsområdet

Arbetslöshetskassan ska göra en bedömning i varje enskilt fall av om en person som ansöker om medlemskap uppfyller villkoren i stadgarna, det vill säga om personen tillhör verksamhetsområdet. Beslut om medlemskap är en av arbetslöshetskassans myndighetsutövande uppgifter.

¹⁶ Hos Alfa-kassan är man ansluten i stället för medlem.

¹⁷ 34 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

5.1.1 Den som ansöker om medlemskap intygar själv att uppgifterna stämmer

De uppgifter som den sökande lämnar i sin ansökan om medlemskap ska, enligt bestämmelserna, styrkas genom nödvändiga intyg eller på annat sätt.¹⁸

Alla arbetslöshetskassor, förutom en, svarade att den sökande själv lämnar uppgifter om var hen arbetar eller har arbetat. En arbetslöshetskassa svarade att de tar in anställningsbevis. Ett fåtal arbetslöshetskassor uppgav att även om den sökande intygar att uppgifterna stämmer så kan de i vissa situationer begära in anställningsbevis.

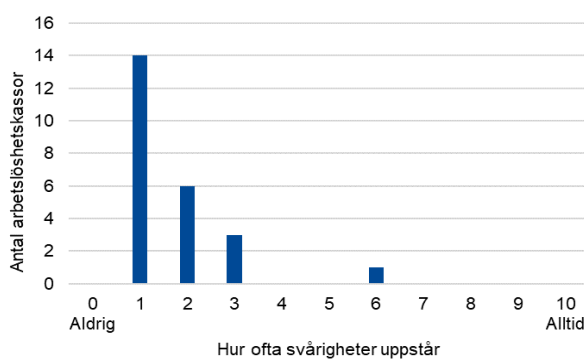
24 arbetslöshetskassor svarade i enkäten att den som ansöker om medlemskap själv intygar att uppgifterna i ansökan är korrekta. De behöver i normalfallet inte styrkas genom t.ex. ett arbetsgivarintyg. En arbetslöshetskassa svarade att uppgifterna ska styrkas genom arbetsgivarintyg.

De flesta av arbetslöshetskassorna kräver att den sökande i samband med medlemsansökan ska intyga genom underskrift eller signering med bank-id, ofta på heder och samvete, att lämnade uppgifter är korrekta. Handelsanställdas arbetslöshetskassas formulering skiljer sig något från övriga arbetslöshetskassor, eftersom de kräver att den sökande intygar att arbetet är inom kassans verksamhetsområde.

5.1.2 Det är sällan svårt att avgöra om någon tillhör verksamhetsområdet

Enkätresultatet visade att majoriteten av arbetslöshetskassorna anser att det sällan förekommer svårigheter med att bedöma om den som ansöker om medlemskap uppfyller villkoren i stadgarna. Diagram 5.1 visar att bara en arbetslöshetskassa svarade att det relativt ofta uppstår svårigheter.

Diagram 5.1. Hur ofta arbetslöshetskassorna anser att det uppstår svårigheter att bedöma om den som ansöker om medlemskap uppfyller villkoren i stadgarna.

Källa: IAF:s enkät.

¹⁸ 3 § Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens föreskrifter (IAFFS 2018:1) om arbetslöshetskassor.

5.1.3 Ibland rådfrågar arbetslöshetskassorna externa parter

Enkätresultatet visade att arbetslöshetskassorna i vissa fall kan behöva rådfråga andra parter när de ska avgöra om en person som ansöker om medlemskap tillhör kassans verksamhetsområde.

Det förekommer att arbetslöshetskassorna rådfrågar den sökande, tidigare arbetsgivare eller närliggande organisation. Det förekommer även att arbetslöshetskassorna googlar för att ta reda på mer information om den tidigare anställningen eller arbetsgivaren.

I IAF:s rapport *Kopplingar mellan arbetslöshetskassor och närliggande organisationer* (2018:2) uttalade IAF att arbetslöshetskassan måste göra en *självständig* utredning för att kunna fatta beslut om enskildas rätt till medlemskap och i förlängningen rätt till ersättning. Grunden för rätten till medlemskap ska bara utgå från arbetslöshetskassans verksamhetsområde.

5.2 Medlemmar som inte längre är verksamma inom verksamhetsområdet får uteslutas

En arbetslöshetskassa *får* utesluta en medlem om medlemmen under de senaste sex månaderna inte har uppfyllt bestämmelsen i arbetslöshetskassans stadgar om arbete inom verksamhetsområdet.¹⁹ Fram till 2013 var bestämmelsen om uteslutning på grund av arbete utanför verksamhetsområdet tvingande, det vill säga då *skulle* arbetslöshetskassorna utesluta medlemmarna.

När regeringen föreslog ändringen från *ska* till *får* motiverades detta med att bestämmelsen i praktiken hade en begränsad betydelse och att den tillämpats i ytterst begränsad omfattning. Därför föreslog regeringen att regeln skulle gå från att vara tvingande till att i stället vara en möjlighet för arbetslöshetskassan att utesluta en medlem.²⁰

Regeringen menade att de ändringar i finanseringsreglerna för arbetslöshetsförsäkringen som infördes 2007 förändrade förutsättningarna för tillämpningen av bestämmelsen. Med tidigare finanseringsregler fanns det sällan ett incitament för en arbetslöshetskassa att utesluta en medlem på grund av arbete utanför kassans verksamhetsområde. Med arbetslöshetsavgiften påverkade antalet arbetslösa medlemmar storleken på arbetslöshetskassans medlemsavgift. Den tydligare kopplingen till verksamhetsområdet och arbetslösheten inom området skulle

¹⁹ 37 a § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

²⁰ Ds 2012:03, Rättssäkerhet och likabehandling i arbetslöshetsförsäkringen.

medföra att arbetslöshetskassorna fick anledning att följa upp om medlemmarna arbetade inom kassans område eller inte. Arbetslöshetsavgiften togs bort några månader efter att bestämmelsen ändrades från *ska* till *får*.

5.2.1 Medlemmar utesluts nästan aldrig när de inte längre tillhör verksamhetsområdet

23 av 24 arbetslöshetskassor svarade i enkäten att de inte hade uteslutit några medlemmar enligt 37 a § LAK under 2018.²¹ Den arbetslöshetskassa som svarade att de hade tillämpat bestämmelsen hade gjort det i ärenden där medlemmen bedrivit fiskeriverksamhet, vilket inte omfattas av kassans verksamhetsområde.²²

Arbetslöshetskassorna berättade i samband med intervjuerna att deras tillämpning inte har förändrats av regeländringen från *ska* till *får*. Bestämmelsen tillämpas lika sällan nu som innan regeländringen.

AEA är en av de arbetslöshetskassor som uppgav att de inte tillämpar bestämmelsen. De menar att den inte är relevant för deras del. Har man en gång blivit akademiker så är man det hela livet, oavsett vad man arbetar med. Även Alfa-kassan svarade i enkäten att 37 a § LAK inte har någon relevans för dem, eftersom de sökande kan ansluta sig och vara anslutna till dem oavsett yrke.

En av de intervjuade arbetslöshetskassorna berättade att de har börjat att tillämpa bestämmelsen under 2019. Frågan aktualiserades i samband med att arbetslöshetskassan fattade beslut om ett stort återkrav för en medlem som hade deltidsarbetat i en annan bransch. I samband med återkravsutredningen ifrågasatte arbetslöshetskassan om medlemmen tillhörde rätt kassa. De beslutade att utesluta medlemmen enligt 37 a § LAK och fattade även ytterligare några sådana beslut för personer som inte längre arbetade inom verksamhetsområdet. Arbetslöshetskassan kommer att fortsätta tillämpa bestämmelsen, men kommer att i första hand uppmärksamma medlemmen på att hen själv ska byta arbetslöshetskassa. Om det inte sker inom en viss tid kommer arbetslöshetskassan att fatta beslut om uteslutning enligt 37 a § LAK.

²¹ Frågan ställdes inte till Alfa-kassan. Därför är antalet arbetslöshetskassor som svarat på frågan 24 stycken.

²² Det är för närvarande bara en arbetslöshetskassa som får handlägga ersättningsärenden för företagare som bedriver fiskeriverksamhet: Handelsanställdas arbetslöshetskassa. Se 6 § förordning (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring och IAF:s rapport *Översyn av branschspecifik specialreglering* (2017:2).

6 Arbetslöshetskassornas tolkning och tillämpning av verksamhetsområdet

De flesta arbetslöshetskassor har en rutin som tydliggör verksamhetsområdet vid bedömningen av rätten till medlemskap. Enkätresultatet visade att två arbetslöshetskassor beviljar studenter medlemskap på andra grunder än arbete inom verksamhetsområdet.

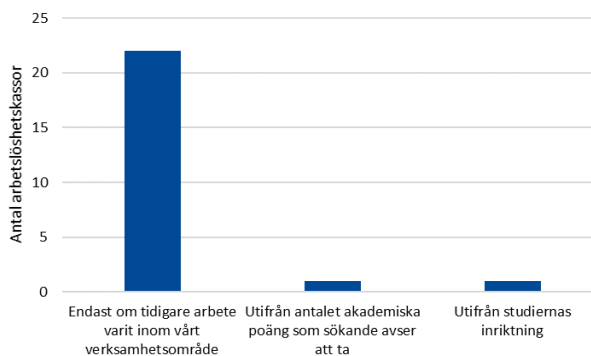
15 arbetslöshetskassor fattar, i viss utsträckning, automatiska beslut om inträde när en person ansöker om medlemskap. De flesta av dessa arbetslöshetskassor fattar bara automatiska beslut i de fall vissa, i förväg godkända yrken, branscher eller arbetsgivare, anges.

Enkätresultatet visade att de flesta av arbetslöshetskassorna har en rutin för att förtydliga till exempel vilka branscher, yrken eller områden en person ska arbeta eller senast ha arbetat inom för att ha rätt till medlemskap. Vilken form rutinen har varierar. Den kan vara ett skriftligt förtydligande på intranätet, men den kan också finnas inbyggd i det digitala ansökningsflöde som den blivande medlemmen möter när hen fyller i medlemsansökan. Bland de arbetslöshetskassor som inte har någon rutin var ett vanligt svar att de inte behöver någon eftersom verksamhetsområdet framgår av stadgarna.

6.1 De flesta beviljar studenter medlemskap bara om de har arbetat inom verksamhetsområdet

Diagram 6.1 visar att de flesta arbetslöshetskassor beviljar studenter medlemskap om den sökandes tidigare arbete varit inom kassans verksamhetsområde.

Diagram 6.1. På vilka grunder arbetslöshetskassorna beviljar en person som för närvarande heltidsstuderar medlemskap i arbetslöshetskassan.

Källa: IAF:s enkät.

Två arbetslöshetskassor beviljar studenter²³ medlemskap i kassan på andra grunder än att det tidigare arbetet har varit inom kassans verksamhetsområde. De två arbetslöshetskassorna är Lärarnas arbetslöshetskassa och AEA.

6.1.1 Lärarnas arbetslöshetskassa beviljar lärarstudenter medlemskap oavsett tidigare arbete inom verksamhetsområdet

Lärarnas arbetslöshetskassa beviljar medlemskap i kassan till personer som studerar till lärare. Arbetslöshetskassan uppgav att de anser att studenterna genom studiernas inriktning är verksamma inom utbildningsområdet. Arbetslöshetskassans styrelse har beslutat att medlemskap ska beviljas för studenter som läser till lärare även om de inte tidigare arbetat inom området. De menar att studenterna genom lärarstudierna har valt en ny bransch och att de då också ska inkluderas i den.²⁴

Lärarnas arbetslöshetskassa uppgav att det är ett fåtal personer som beviljas medlemskap på dessa grunder. Majoriteten av studenterna som beviljas medlemskap har vikarierat som lärare antingen innan eller under tiden de studerar. De kan däremot inte ta fram någon statistik som visar exakt hur många personer det rör sig om, eftersom det inte går att urskilja dem i medlemsstatistiken.²⁵

6.1.2 AEA anser att begreppet akademiker behöver definieras

AEA var den andra arbetslöshetskassan, utöver Lärarnas, vars svar skilde sig från övriga kassors när det gäller medlemskap för studenter, se diagram 6.1. AEA svarade att de beviljar studenter medlemskap om de har för avsikt att ta 180 högskolepoäng. Detta hänger ihop med arbetslöshetskassans definition av akademiker.

Av AEA:s stadgar framgår att verksamhetsområdet omfattar i Sverige verksamma akademiker.²⁶ Arbetslöshetskassan anser att begreppet akademiker behöver definieras för att kunna tillämpas, och därför har styrelsen fattat beslut om hur begreppet ska definieras. Definitionen reviderades senast den 19 december 2019 och lyder sedan dess:

²³ Arbetet ska ha utförts i Sverige.

²⁴ Telefonsamtal med Lärarnas arbetslöshetskassa, 7 november 2019.

²⁵ Telefonsamtal med Lärarnas arbetslöshetskassa, 7 november 2019.

²⁶ 2 § Stadgar för AEA.

”Vid tillämpning av § 2 i kassans stadgar avses med ”akademiker” den som dagen för ansökan om medlemskap i kassan

- har 150 högskolepoäng eller mer,
- studerar med avsikt att ta minst 180 högskolepoäng,
- har ett yrke som ingår i ett Sacoförbund eller Vårdförbundet, eller har en befattning som normalt innehas av en person med akademisk utbildning, exempelvis chef, specialist eller kvalificerad handläggare.”²⁷

För att kunna definieras som akademiker ska den som ansöker uppfylla någon av de tre punkterna.

Innan styrelsebeslutet den 19 december 2019 gällde att den sökande skulle ha minst 180 högskolepoäng från universitet eller högskola.

För att bli medlem i AEA måste den som ansöker om medlemskap även uppfylla arbetskravet. För att räknas som yrkesverksam enligt AEA ska man arbeta i Sverige eller ha haft sitt senaste arbete i Sverige. Vad man arbetat med har ingen betydelse.²⁸

6.2 Ledarnas arbetslöshetskassa tillämpar verksamhetsområdet enligt den lydelse som både IAF och förvaltningsrätten har avslagit

Ledarnas arbetslöshetskassa kom 2014 in med en begäran till IAF om att få en ändring av verksamhetsområdet registrerad. Skälen till att förändra verksamhetsområdet var dels att tydliggöra vem som kan få inträde, dels för att slå fast vem som har rätt att vara kvar som medlem i arbetslöshetskassan. IAF avslog ansökan om registrering. Arbetslöshetskassan valde att överklaga beslutet till förvaltningsrätten, som avslog överklagandet.²⁹

Domen diskuterades när IAF intervjuade arbetslöshetskassan. Ledarnas arbetslöshetskassa uppgav att den föreslagna ändringen hade som syfte att förtydliga hur verksamhetsområdet faktiskt redan tolkades. Det handlade inte om att bredda verksamhetsområdet. Både IAF och förvaltningsrätten ansåg ändå att ändringen skulle medföra att verksamhetsområdet i väsentligt hänseende skulle sammanfalla med andra arbetslöshetskassors verksamhetsområden.

²⁷ AEA:s handläggargrupp, inskickat till IAF i oktober 2019.

²⁸ AEA:s handläggargrupp och intervju med AEA.

²⁹ Förvaltningsrättens dom 2016-03-15, mål nr. 1558-15.

Arbetslöshetskassan framförde under intervjun att nekandet av deras begäran om ändring av stadgarna inte har påverkat arbetslöshetskassan i sak, de gör fortfarande samma tolkning av sitt verksamhetsområde som de gjorde innan de ansökte om ändring. Den föreslagna lydelsen av stadgarna stämmer överens med hur arbetslöshetskassan har tillämpat verksamhetsområdet sedan lång tid tillbaka.

6.3 Det är vanligt med automatiserade beslut om inträde

Inom många verksamheter blir det allt vanligare med automatiserat beslutsfattande, det vill säga att vissa beslut fattas maskinellt utan att en person är inblandad. Även arbetslöshetskassorna har utvecklat delar av sin handläggning mot att bli allt mer automatiserad. Enkätresultatet visade att 15 av arbetslöshetskassorna fattar, åtminstone i viss utsträckning, automatiska beslut om inträde när en person ansöker om medlemskap. Hur stor andel av besluten om inträden som fattas automatiskt varierar kraftigt mellan de 15 arbetslöshetskassorna.

Vissa ansökningar om medlemskap kan inte hanteras automatiskt av någon av arbetslöshetskassorna, bland annat om den som ansöker har uppgett att det tidigare arbetet varit utanför Sverige eller om den som ansöker sedan tidigare är medlem i en annan arbetslöshetskassa.

Arbetslöshetskassornas enkätsvar och en genomgång av deras digitala ansökningar visar att de flesta av de kassor som fattar automatiska beslut har ett antal förinlagda yrken, branscher eller arbetsgivare som ingår i deras verksamhetsområde. Om den som ansöker om medlemskap anger något av dessa och samtidigt fyller i övriga obligatoriska fält i ansökan fattas ett automatiskt beslut om inträde. Flera av arbetslöshetskassorna uppgav i enkätsvaren att så länge den sökande svarat sanningsenligt eller intygat på heder och samvete, så kan de säkerställa att det är rätt personer som beviljas medlemskap. En av arbetslöshetskassorna har infört stickprovskontroller för att kontrollera att rätt personer beviljats medlemskap.

Unionens arbetslöshetskassa har inte lagt in några i förväg godkända yrken/branscher eller arbetsgivare i systemet. Detta innebär att automatiska beslut om medlemskap fattas om samtliga obligatoriska fält är ifyllda, med vissa undantag³⁰. Unionens arbetslöshetskassa har framfört att det finns information om

³⁰ Automatiska beslut fattas inte när det tidigare arbetet har varit utomlands, i ärenden med utlandsadresser, samordningsnummer eller skyddad identitet samt de ärenden som inte ger träffar mot SPAR (Statens personadressregister).

yrkeskategorier inom verksamhetsområdet, i direkt anslutning till ansökningsfunktionen på webbplatsen. De bedömer att de flesta som söker och får medlemskap rimligen borde arbeta inom verksamhetsområdet. Unionens arbetslöshetskassa ser över om det går att införa någon form av tvingande val av yrke eller yrkesgrupp i det automatiserade ansökningsflödet. Det behöver, enligt arbetslöshetskassan, vägas mot att fler val och frågor komplicerar och förlänger ansökningsprocessen.³¹

³¹ Skriftligt svar från Unionens arbetslöshetskassa, 7 april 2020.

7 Slutsatser

Granskningen visar att modellen med verksamhetsområden fungerar väl i några avseenden, men att verksamhetsområdena i viss mån förlorat sin betydelse. Det finns stora överlappningar mellan arbetslöshetskassornas verksamhetsområden och gränserna mellan dem är många gånger otydliga. Granskningen visar att det även finns andra svårigheter med verksamhetsområdenas utformning, och med lagstiftningen. Detta leder i förlängningen till att verksamhetsområdenas betydelse minskar och riskerar på sikt att undergräva systemets legitimitet.

För att upprätthålla systemets legitimitet förordar IAF en översyn av de bestämmelser i LAK som rör utformningen av verksamhetsområden och uteslutning på grund av arbete inom ett annat verksamhetsområde. Enligt IAF bör även LAK inrymma bestämmelser om förutsättningar för fusion kopplat till reglerna om verksamhetsområden. En pågående utredning, tillsatt av regeringen, har i uppdrag att ta fram förslag på en ny arbetslöshetsförsäkring.³² Det är möjligt att en ny arbetslöshetsförsäkring leder till att även LAK behöver ändras. Om en översyn av LAK blir aktuell bör den även inkludera de nämnda bestämmelserna.

Granskningen har fokuserat på hur modellen med verksamhetsområden fungerar och vilken betydelse verksamhetsområdena har. Därmed är granskningens slutsatser i huvudsak inriktade på hur utformningen av verksamhetsområdena påverkar systemets legitimitet. Inom ramen för granskningen har IAF dessutom även funnit några brister som rör arbetslöshetskassornas medlemshantering. De bristerna har klassificerats enligt IAF:s fyrgradiga skala, se avsnitt 7.2.

7.1 Systemets legitimitet försämras av att verksamhetsområdena är utformade på olika sätt

IAF:s granskning av arbetslöshetskassornas verksamhetsområden är en del av myndighetens fokusområde *legitimiteten i arbetslöshetsförsäkringen*. Verksamhetsområdena är grunden för arbetslöshetskassornas organisation och verksamhet. Och det är utifrån arbetet inom verksamhetsområdet som en person har rätt till medlemskap i en arbetslöshetskassa och i förlängningen rätt till inkomstrelaterad ersättning vid arbetslöshet. Om inte verksamhetsområdena, som är grunden för försäkringen, fungerar finns det i förlängningen risk för att hela arbetslöshetsförsäkringens legitimitet kan påverkas och ifrågasättas.

³² Dir. 2018:8 – En ny arbetslöshetsförsäkring för fler, grundad på inkomster.

Regleringen av verksamhetsområden finns i LAK, men indelningen utifrån verksamhetsområdena är betydligt äldre än lagstiftningen och har sitt ursprung i arbetslöshetskassornas framväxt ur fackförbunden.

Granskningen visar att det finns en uppdelning av arbetsmarknaden mellan arbetslöshetskassorna, och de olika arbetslöshetskassornas verksamhetsområden täcker sammantaget hela arbetsmarknaden. Det finns inget som tyder på att det finns yrken eller branscher som faller utanför de befintliga verksamhetsområdena. Samtidigt konstaterar IAF att det finns stora överlappningar mellan verksamhetsområdena och att gränserna mellan dem många gånger är otydliga.

Flera av arbetslöshetskassorna anser att deras verksamhetsområde behöver ses över, antingen redan nu eller inom de närmaste fem åren. Några av anledningarna till det är att arbetsmarknadens ständiga förändring bland annat medför att det tillkommer nya titlar inom området och att språket i verksamhetsområdets beskrivning har blivit föråldrat. Några av arbetslöshetskassorna anser att det behövs en översyn eftersom verksamhetsområdena är så pass olika utformade.

7.1.1 Verksamhetsområdena stämmer inte alltid överens med lagen

Enligt 1 § LAK ska en arbetslöshetskassas verksamhet omfatta ett visst verksamhetsområde. Ett verksamhetsområde omfattar en viss yrkeskategori eller bransch eller vissa närbesläktade sådana. IAF kan konstatera att de verksamhetsområden som arbetslöshetskassorna har, inte alltid stämmer överens med detta. Vissa verksamhetsområden, som Hamnarbetarnas arbetslöshetskassas, är smala eller väldigt specifika och omfattar en bransch eller ett yrke. Andra, som Unionens arbetslöshetskassa, är breda och omfattar flera olika branscher och yrkesområden som inte är närbesläktade. Dessutom finns det verksamhetsområden som i princip täcker stora delar av arbetsmarknaden, till exempel SAAK. De har ingen avgränsning till yrkeskategori eller bransch.

Fusioner är den vanligaste anledningen till att en arbetslöshetskassas verksamhetsområde utökas och kan komma att omfatta en eller flera nya branscher, vilket har varit fallet för Unionens arbetslöshetskassa. Att arbetslöshetskassor fusionerar sig är i grunden positivt, eftersom det säkrar att medlemmarna får ett fortsatt medlemskap. IAF kan däremot konstatera att det i LAK:s bestämmelser om fusion bara finns reglerat hur fusioner rent formellt kan ske och inte hur en fusionsbedömning ska göras utifrån verksamhetsområden. IAF bedömer att fusioner i vissa fall har medfört verksamhetsområden som inte är fullt ut förenliga med bestämmelserna i LAK om verksamhetsområdenas utformning.

7.1.2 Egna definitioner av verksamhetsområdet kringgår kravet på registrering av ändringar

AEA:s verksamhetsområde omfattar inte en bransch eller ett yrke, utan i Sverige verksamma akademiker. För att tydliggöra verksamhetsområdet har AEA genom ett styrelsebeslut definierat begreppet akademiker, en definition som har varierat över tid. Att arbetslöshetskassans styrelse beslutar om definitionen medför att det är den som sätter ramarna för vilka som har rätt till medlemskap i arbetslöshetskassan. Hur styrelsen väljer att definiera begreppet akademiker kan påverka verksamhetsområdets utformning och i förlängningen hur det sammanfaller med andra arbetslöshetskassors verksamhetsområden. När definitionen ändras genom styrelsebeslut i stället för genom stadgeändring kringgår arbetslöshetskassan kravet i LAK på att ändringar i kassans verksamhetsområde ska registreras av IAF.

IAF förordar att AEA definierar begreppet akademiker i sina stadgar. På så vis skulle transparensen öka och det blir tydligare för både andra arbetslöshetskassor och den enskilde vilka som omfattas av verksamhetsområdet.

7.1.3 Verksamhetsområden som försvårar tillämpningen av lagen vid beslut om medlemskap

Det finns även exempel på att verksamhetsområdets utformning medför att det blir svårt att tillämpa LAK vid beslut om medlemskap. Enligt 34 § LAK ska den blivande medlemmen uppfylla villkoren i arbetslöshetskassans stadgar om arbete inom verksamhetsområdet för att ha rätt till medlemskap. Även den som vid ansökningstillfället inte arbetar har rätt att bli medlem om hen uppfyllde villkoren när hen senast arbetade.

AEA:s verksamhetsområde omfattar i Sverige verksamma akademiker. AEA uppger att de inte gör någon prövning av om en blivande medlem har arbetat inom verksamhetsområdet. Om en person uppfyller akademikerkravet, så räcker det att personen tidigare har arbetat i Sverige för att arbetslöshetskassan ska godkänna ett medlemskap. Att inte göra en prövning av om det tidigare arbetet har varit inom arbetslöshetskassans verksamhetsområde strider mot bestämmelserna i LAK. Samtidigt kan IAF konstatera att verksamhetsområdets utformning medför svårigheter att göra bedömningen eftersom akademiker inte är ett yrke eller en bransch.

Svårigheterna borde ha uppmärksammats, av både arbetslöshetskassan och den dåvarande tillsynsmyndigheten, redan i samband med att arbetslöshetskassan bildades. IAF bedömer att AEA:s verksamhetsområde sannolikt inte skulle ha godkänts om ansökan om registrering hade gjorts i dag, men verksamhetsområdet

är sedan länge godkänt och registrerat. Verksamhetsområdets utformning har inte heller, vad IAF kunnat se, ifrågasatts av den tidigare tillsynsmyndigheten. Inte heller IAF har tidigare ifrågasatt utformningen.

Mot bakgrund av att det är 50 år sedan arbetslöshetskassan bildades, väljer IAF att inte rikta kritik mot verksamhetsområdet. Det kan dock uppfattas av övriga arbetslöshetskassor som en orättvis fördel att en av kassorna kan kringgå lagkrav.

Granskningen visar även att Lärarnas arbetslöshetskassa kringgår arbetskravet enligt 34 § LAK för vissa grupper. Arbetslöshetskassan uppger att de beviljar medlemskap till lärarstudenter oavsett om de har arbetat inom verksamhetsområdet eller inte. Lärarnas arbetslöshetskassa motiverar detta med att studenterna bedöms vara verksamma inom utbildningsområdet.

Utifrån LAK:s utformning kan IAF konstatera att båda arbetslöshetskassorna inte fullt ut tillämpar kravet om arbete inom verksamhetsområdet. För arbetslöshetsförsäkringens legitimitet är det viktigt att både verksamhetsområdenas utformning och arbetslöshetskassornas tillämpning av dem stämmer överens med lagstiftningen.

7.1.4 Utvecklingen är inte förenlig med tanken om branschkännedom

Arbetslöshetskassorna har olika syn på hur modellen med verksamhetsområden fungerar. Stabilitet, kontinuitet och möjlighet till specialisering ställs mot att arbetslöshetskassorna blir allt färre och att några arbetslöshetskassors verksamhetsområden genom fusioner växer och blir allt vidare och mer mångfacetterade. Det finns även några arbetslöshetskassor som har verksamhetsområden som täcker stora delar av arbetsmarknaden.

Argument som arbetslöshetskassorna har fört fram för varför modellen med verksamhetsområden är viktig är att den medför att arbetslöshetskassorna har god branschkännedom. Detta kan innebära fördelar i form av en effektiv administration, hög kvalitet i ärendehandläggningen och god service. IAF kan dock konstatera att i dag har de allra flesta arbetslöshetskassorna verksamhetsområden som överlappar en eller flera andra kassors verksamhetsområden. Ett antal arbetslöshetskassor har även verksamhetsområden som antingen omfattar flera olika typer av branscher eller stora delar av arbetsmarknaden, vilket IAF bedömer inte är förenligt med tanken om branschkännedom.

Att arbetsmarknaden delas upp mellan arbetslöshetskassorna skulle i teorin kunna innebära att kassorna inte i någon större utsträckning konkurrerar med varandra om samma medlemmar. Granskningen visar tvärtom att majoriteten av arbetslöshetskassorna upplever att det finns konkurrens. Det är inte ovanligt att två eller

flera arbetslöshetskassor vänder sig till samma potentiella medlemmar. Det blir då upp till den enskilde att välja vilken arbetslöshetskassa som hen vill vara medlem i. Avgörande för beslutet kan då vara arbetslöshetskassans marknadsföring och ett eventuellt närliggande fackförbunds fokus på att rekrytera medlemmar åt kassan.

7.1.5 Det är rimligt att kräva ett byte av arbetslöshetskassa när medlemmen byter verksamhetsområde

Ytterligare en aspekt som IAF bedömer minskar verksamhetsområdenas betydelse är det faktum att arbetslöshetskassorna inte är skyldiga att utesluta medlemmar som inte längre tillhör kassans verksamhetsområde. Det finns i regel inte heller några incitament för arbetslöshetskassorna att använda sig av uteslutningen enligt 37 a § LAK, eftersom det är till fördel för kassorna att ha så många medlemmar som möjligt.

Granskningen visar att det i princip inte är någon av arbetslöshetskassorna som fattar beslut enligt den bestämmelsen i LAK. En anledning kan vara att arbetslöshetskassorna använder sig av andra metoder än att formellt utesluta en person, till exempel att de i stället kontaktar medlemmen och uppmanar hen att frivilligt byta kassa. Några arbetslöshetskassor uppgav i samband med intervjuerna att de gör så, även om det inte sker i särskilt stor utsträckning.

IAF bedömer att avsaknaden av krav på att enskilda medlemmar ska byta arbetslöshetskassa när de inte längre tillhör verksamhetsområdet och avsaknaden av incitament hos arbetslöshetskassorna att utesluta medlemmar som inte längre tillhör verksamhetsområdet leder till att gränserna mellan verksamhetsområdena luckras upp. IAF bedömer att det leder till att verksamhetsområdenas betydelse minskar ytterligare. Om modellen med verksamhetsområden fortsatt ska värnas är det enligt IAF rimligt att återinföra ett krav i lagstiftningen på att medlemmar som inte längre omfattas av verksamhetsområdet ska uteslutas.

7.2 Det finns brister i medlemshanteringen

Utöver svårigheterna med verksamhetsområdenas utformning och överensstämmelse med lagstiftningen, har IAF i granskningen även funnit några brister i arbetslöshetskassornas medlemshantering. I granskningen har ett antal arbetslöshetskassor granskats mer ingående och slutsatserna i det här kapitlet berör därför i huvudsak de kassorna. IAF bedömer att fler arbetslöshetskassor kan beröras av slutsatserna och därför bör beakta de påtalade bristerna.

Granskningen visar att många arbetslöshetskassor har förtydligat och operationaliserat sina verksamhetsområden, för att tydliggöra dem både för potentiella medlemmar och för arbetslöshetskassan själv. IAF bedömer att detta i

grunden är positivt, men att det finns en risk för att arbetslöshetskassorna vidareutvecklar skrivningen i stadgarna så att det leder till en utvidgning av verksamhetsområdet. Detta innebär även en risk för att arbetslöshetskassorna, genom egna förtydliganden, påverkar förutsättningarna för medlemskap i den egna kassan och därmed i förlängningen även riskerar att påverka förutsättningarna för andra kassor.

Flera av arbetslöshetskassorna påtalade i intervjuerna att de flesta som ansöker om medlemskap i en arbetslöshetskassa också har rätt att bli medlemmar, eftersom det inte finns någon anledning att söka sig till en kassa om man inte tillhör verksamhetsområdet. På så sätt är systemet i sig självreglerande. Det stämmer sannolikt till stor del, men det kan samtidigt vara svårt för enskilda att avgöra vilken arbetslöshetskassa som är den rätta. Dessutom är beslut om medlemskap i en arbetslöshetskassa en av kassans myndighetsutövande arbetsuppgifter, och det är viktigt att besluten följer både det som framgår i LAK och av kassans stadgar.

IAF har i granskningen uppmärksammat ett par brister i medlemshanteringen hos några arbetslöshetskassor, kopplat till verksamhetsområdets utformning. Bristerna gäller utvidgning av verksamhetsområdet, automatiserade beslut om medlemskap och den blivande medlemmens intygande.

7.2.1 IAF:s bedömning av brister

För att bedöma hur allvarliga de brister är som framkommer i samband med IAF:s granskningar utgår myndigheten från en fyrgradig skala:

1. **Påpekande.** IAF påpekar en brist när denna inte lett till några konsekvenser eller haft ytterst små konsekvenser.
2. **Anmärkning.** IAF anmärker mot en brist av liten omfattning eller mindre allvarlig art.
3. **Kritik.** IAF riktar kritik när bristen är omfattande men mindre allvarlig, eller allvarlig men mindre omfattande.
4. **Allvarlig kritik.** IAF riktar allvarlig kritik mot brister av sådan art att de bedöms riskera att skada arbetslöshetsförsäkringens legitimitet. Även andra svårare avsteg från gällande regelverk kan komma ifråga för allvarlig kritik. Normalt krävs också att bristen förekommer i större omfattning.

Ledarnas arbetslöshetskassas tillämpning av verksamhetsområdet strider mot IAF:s beslut

IAF anmärker

- mot att Ledarnas arbetslöshetskassa tillämpar sitt verksamhetsområde enligt den lydelse som IAF och förvaltningsrätten tidigare har avslagit.

Ledarnas arbetslöshetskassa ansökte om en ändring av verksamhetsområdet 2014, men fick avslag av IAF. I den här granskningen har arbetslöshetskassan uppgett att de trots detta tolkar sitt verksamhetsområde utifrån den lydelse som de fått avslag på av både IAF och förvaltningsrätten. Enligt Ledarnas arbetslöshetskassa var syftet med ändringen inte att bredda verksamhetsområdet, utan att förtydliga hur verksamhetsområdet faktiskt redan tolkades. IAF bedömer att Ledarnas arbetslöshetskassas förfarande strider mot IAF:s beslut och förvaltningsrättens dom om avslag.

7.2.2 Unionens arbetslöshetskassas automatiserade medlemsbeslut medför otillräcklig kontroll

IAF anmärker

- mot att Unionens arbetslöshetskassas digitala medlemsbeslut beviljar medlemskap oavsett inom vilket verksamhetsområde personen tidigare har arbetat.

Till skillnad mot de flesta andra arbetslöshetskassor har Unionens arbetslöshetskassa inte lagt in några yrken, branscher eller arbetsgivare som har godkänts i förväg i det digitala ansökningsflödet för medlemskap. Automatiskt beslut om medlemskap fattas om samtliga obligatoriska fält är ifyllda. I och med att det saknas styrning från arbetslöshetskassans sida av vem som ska gå vidare i ansökningsflödet kan personer beviljas medlemskap oavsett verksamhetsområde.

Unionen har uppgett att de ser över om det går att införa någon form av tvingande val av yrke eller yrkesgrupp i det automatiserade ansökningsflödet, vilket IAF ser positivt på. Det är, enligt IAF, viktigt att Unionen säkerställer att besluten om medlemskap, oavsett om de tas automatiskt eller manuellt, stämmer överens med vad som föreskrivs i LAK.

7.2.3 Handelsanställdas arbetslöshetskassa kräver att den blivande medlemmen intygar att hen tillhör verksamhetsområdet

IAF påpekar

- att Handelsanställdas arbetslöshetskassa kräver att den som ansöker om medlemskap ska intyga att hen arbetar, eller har arbetat, inom kassans verksamhetsområde.

Handelsanställdas arbetslöshetskassa kräver i medlemsansökan att den sökande intygar att arbetet är inom kassans verksamhetsområde. Enligt IAF förutsätter formuleringen att den som ansöker om medlemskap ska kunna avgöra om hen omfattas av verksamhetsområdet. Arbetslöshetskassan kan inte kräva att den sökande ska intyga det då det innebär att hen måste ha kunskap om både regelverk och arbetslöshetskassans stadgar. Den bedömningen kan inte överlåtas till den som ansöker om medlemskap, utan det är arbetslöshetskassan som ska göra den.

8 Uppföljning

De arbetslöshetskassor som tas upp i avsnitt 7.2 ska senast den 13 november 2020 skriftligt redogöra för IAF vilka åtgärder de har vidtagit för att komma till rätta med de brister som IAF har påtalat.

9 Käll- och litteraturförteckning

9.1 Författningar

Lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Förordning (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens föreskrifter om arbetslöshetskassor (IAFFS 2018:1).

9.2 Offentligt tryck

SOU 1996:150, *Utredningen om ersättning vid arbetslöshet och omställning*.

Ds 2012:03, *Rättssäkerhet och likabehandling i arbetslöshetsförsäkringen*.

9.3 Rättsfallsregister

Förvaltningsrättens dom 2016-03-15, mål nr. 1558-15.

9.4 Litteratur

Arbetsförmedlingen, *Arbetsmarknadsrapport 2018*.

IAF 2020:3, *Den nya arbetsmarknaden - utmaningar för dagens arbetslöshetsförsäkring*.

IAF 2017:2, *Översyn av branschspecifik specialreglering*.

IAF 2012:9, *Arbetslöshetskassornas hantering av branschspecifika regler och verksamhetsområden*.

Edling Jan, *Den svenska arbetsmarknaden under tre decennier. Med utblick mot 2050*. Rapportnummer 2017/00501-2. Svenska ESF-rådet.

10 Bilagor

10.1 Bilaga 1 – Första enkät till samtliga arbetslöshetskassor utom Arbetslöshetskassan Alfa

Arbetslöshetskassornas verksamhetsområden

Denna enkät handlar om arbetslöshetskassornas verksamhetsområden. Enkäten innehåller cirka 20 frågor. Välj för varje fråga det svarsalternativ som du anser stämmer bäst överens med din arbetslöshetskassa. I vissa frågor kan flera alternativ väljas.

Beslut om medlemskap

1. Hur många beviljades medlemskap i er arbetslöshetskassa under 2018?
2. Hur många fick avslag på sin medlemskapsansökan under 2018?
3. Hur många fick avslag på grund av att de inte tillhörde arbetslöshetskassans verksamhetsområde? Om ni inte är säkra på det exakta antalet så ange en ungefärlig siffra. Skriv då att antalet är en uppskattning.

Utredning om rätt till medlemskap

4. Har ni skriftliga rutiner som förtydligar till exempel vilka branscher, yrken eller områden en person ska arbeta eller ha arbetat inom för att ha rätt till medlemskap?

Ja

Nej

Kommentar

4.1. Bifoga rutinen

5. Enligt 3 § IAFS 2018:1 ska uppgifterna i ansökan om medlemskap styrkas genom nödvändiga intyg eller på annan sätt. Beskriv hur ni hanterar detta på er arbetslöshetskassa.

6. Hur ofta uppstår det svårigheter att bedöma om den som ansöker om medlemskap uppfyller villkoren i arbetslöshetskassans stadgar om arbete inom kassans verksamhetsområde?

7. Hur gör ni om det uppstår svårigheter att bedöma om en sökande har rätt till medlemskap utifrån verksamhetsområdet? Ge exempel på utredningsåtgärder som ni vidtar.

8. Händer det att ni rådfrågar närliggande organisation för att kunna avgöra om den som ansöker om medlemskap hos er uppfyller villkoren i stadgarna om arbete inom verksamhetsområdet? Med närliggande organisation avses fackförbund eller intresseorganisation som verkar inom samma verksamhetsområde som arbetslöshetskassan.

Ja
Nej
Kommentar

8.1. Vilken organisation?

9. På vilka grunder beviljar ni en person som för närvarande heltidsstuderar, och inte har annan sysselsättning, medlemskap i er arbetslöshetskassa? Personen har tidigare arbetat i Sverige. Flera svarsalternativ är möjliga

Endast om tidigare arbete varit inom vårt verksamhetsområde
Utifrån tidigare arbete oavsett bransch
Utifrån studiernas inriktning
Utifrån antalet avklarade akademiska poäng
Utifrån antalet akademiska poäng som sökande avser att ta
Annat, beskriv vad i kommentarsfältet
Kommentar

Information om andra arbetslöshetskassor

10. Informerar ni enskilda om vilka andra arbetslöshetskassor som är verksamma inom deras yrkesområde?

Ja
Nej

10.1. Hur informerar ni enskilda?

Ändringar av verksamhetsområdet

11. Upplever ni att det finns behov av att se över ert verksamhetsområde, med anledning av förändringar på arbetsmarknaden (ex. yrken som tillkommer eller försvinner)?

Ja, redan i dag
Ja, inom 5 år
Ja, inom 10 år
Nej

11.1. Beskriv varför ni upplever att verksamhetsområdet behöver ses över.

Förändringar i medlemskap

12. Hur vanligt är det att medlemmar byter till en annan arbetslöshetskassa på grund av att de inte längre tillhör ert verksamhetsområde?

Mycket vanligt
Vanligt
Ovanligt
Mycket ovanligt
Jag har ingen uppfattning om hur vanligt det är
Kommentar

13. Hur får ni oftast kännedom om att en medlem inte längre tillhör ert verksamhetsområde? Flera svarsalternativ är möjliga.

Genom att medlemmen informerar oss
Genom att medlemmen ansöker om utträde
I samband med att medlemmen ansöker om arbetslöshetsersättning och arbetsgivarintygen visar det
Genom kontroller
Annat
Kommentar

13.1. Beskriv hur kontrollerna går till.

14. Vad gör ni när ni får kännedom om att en medlem inte längre tillhör ert verksamhetsområde? Flera svarsalternativ är möjliga.

Informerar om vilka arbetslöshetskassor som har aktuellt verksamhetsområde
Informerar om möjligheten att vara fortsatt medlem hos oss
Ger rådet till den sökande att byta arbetslöshetskassa
Beslutar om uteslutning enligt 37a § LAK
Situationen har aldrig uppstått

Vidtar inga åtgärder

Annat, beskriv vad i kommentarsfältet

Kommentar

15. Hur många beslut om uteslutning enligt 37 a § LAK har ni fattat under 2018? Om ni inte är säkra på det exakta antalet så ange en ungefärlig siffra. Skriv då att antalet är en uppskattning.

Enligt 37 a § LAK får en medlem uteslutas om han eller hon inte uppfyller och inte heller under de senaste sex månaderna har uppfyllt bestämmelsen i stadgarna om arbete inom arbetslöshetskassans verksamhetsområde.

16. Upplever ni att er arbetslöshetskassa konkurrerar med någon annan kassa om samma medlemmar?

Ja

Nej

Kommentar

17. Har ni något avslutande att tillägga?

10.2 Bilaga 2 – Första enkät till Arbetslöshetskassan Alfa

Arbetslöshetskassornas verksamhetsområden

Denna enkät handlar om arbetslöshetskassornas verksamhetsområden. Enkäten innehåller cirka 8 frågor, de flesta av dem är fritextfrågor.

1. Informerar ni enskilda om vilka andra arbetslöshetskassor som är verksamma inom deras yrkesområde?

Ja

Nej

1.1. Hur informerar ni enskilda?

2. Enligt 3 § IAFFS 2018:1 ska uppgifterna i ansökan om medlemskap styrkas genom nödvändiga intyg eller på annat sätt. Hur säkerställer ni detta i samband med ansökan om anslutning?

3. Vad bedömer ni är den främsta anledningen till att anslutna hos er väljer att bli medlemmar i en annan arbetslöshetskassa?

4. Upplever ni att det finns anslutna hos er som inte omfattas av någon annan arbetslöshetskassas verksamhetsområde? Beskriv:

5. Hur ser ni på 37 a § LAK och dess relevans för er arbetslöshetskassa?

Enligt 37 a § LAK får en medlem uteslutas om han eller hon inte uppfyller och inte heller under de senaste sex månaderna har uppfyllt bestämmelsen i stadgarna om arbete inom arbetslöshetskassans verksamhetsområde.

6. Upplever ni att det finns en konkurrenssituation gentemot övriga arbetslöshetskassor?

Ja

Nej

Kommentar

7. Har ni något avslutande att tillägga?

10.3 Bilaga 3 – Andra enkät till samtliga arbetslöshetskassor utom Arbetslöshetskassan Alfa

Kompletterande enkät om arbetslöshetskassornas verksamhetsområden

Denna enkät handlar om arbetslöshetskassornas automatiserade beslut om medlemskap. Enkäten innehåller cirka 10 frågor, beroende på vilket svarsalternativ ni väljer. Välj för varje fråga det svarsalternativ som du anser stämmer bäst överens med din arbetslöshetskassa.

1. Fattar er arbetslöshetskassa i vissa fall automatiska beslut* om medlemskap?

Ja

Nej

2. Hur stor andel av arbetslöshetskassans beslut om medlemskap fattas automatiskt? Om svaret är en uppskattning, ange detta.

** Med automatiska beslut menar IAF beslut som fattas i systemet utifrån en digital ansökan, utan manuell handläggning eller bedömning.*

3. Nedan beskrivs ett scenario. Läs igenom scenariot och svara därefter på efterföljande fråga:

En person fyller i en digital medlemsansökan på er hemsida. Personen fyller i alla obligatoriska fält och intygar att de lämnade uppgifterna stämmer. Personen är inte medlem i en annan arbetslöshetskassa. Fattar er arbetslöshetskassa ett automatiskt beslut* om medlemskap i ett sådant ärende?

Ja

Ja, i vissa fall

Nej

Utveckla gärna ert svar. Vad är det som avgör om ett automatiskt beslut kan fattas?

** Med automatiska beslut menar IAF beslut som fattas i systemet utifrån en digital ansökan, utan manuell handläggning eller bedömning.*

3.1 (Följdfråga) Ni har svarat "Ja, i vissa fall". Beskriv i vilka fall:

4. Innebär detta att en person kan beviljas medlemskap i er arbetslöshetskassa trots att hen i sin ansökan angett ett arbete som inte omfattas av ert verksamhetsområde? (Personen har heller inte angett att hen tidigare arbetat inom ert verksamhetsområde.)

Ja

Nej

5. Kan ni vid automatiska beslut* säkerställa att det enbart är personer som arbetar, eller arbetat, inom ert verksamhetsområde som beviljas medlemskap i er arbetslöshetskassa?

Ja

Nej

** Med automatiska beslut menar IAF beslut som fattas i systemet utifrån en digital ansökan, utan manuell handläggning eller bedömning.*

5.1 (Följdfråga vid ja) Beskriv hur ni säkerställer detta.

5.2 (Följdfråga vid nej) Beskriv varför ni inte kan säkerställa detta.

6. IAF:s bild utifrån tidigare enkätsvar i denna granskning är att personer som ansöker om medlemskap ska intyga uppgifterna. Har er arbetslöshetskassa ett sådant krav och i så fall hur är det formulerat? Ange exakt formulering, bifoga skärmdump.

10.4 Bilaga 4 – Andra enkät till Arbetslöshetskassan Alfa

Kompletterande enkät om arbetslöshetskassornas verksamhetsområden

Denna enkät handlar om arbetslöshetskassornas automatiserade beslut om medlemskap/inträde. Enkäten innehåller cirka 5 frågor, beroende på vilket svarsalternativ ni väljer. Välj för varje fråga det svarsalternativ som du anser stämmer bäst överens med din arbetslöshetskassa.

1. Fattar er arbetslöshetskassa i vissa fall automatiska beslut* om inträde?

Ja

Nej

2. Hur stor andel av arbetslöshetskassans beslut om inträde fattas automatiskt? Om svaret är en uppskattning, ange detta.

** Med automatiska beslut menar IAF beslut som fattas i systemet utifrån en digital ansökan, utan manuell handläggning eller bedömning.*

3. Nedan beskrivs ett scenario. Läs igenom scenariot och svara därefter på efterföljande fråga:

En person fyller i en digital inträdesansökan på er hemsida. Personen fyller i alla obligatoriska fält och intygar att de lämnade uppgifterna stämmer. Personen är inte medlem i en annan arbetslöshetskassa. Fattar er arbetslöshetskassa ett automatiskt beslut* om inträde i ett sådant fall?

Ja

Ja, i vissa fall

Nej

Utveckla gärna ert svar. Vad är det som avgör om ett automatiskt beslut kan fattas?

** Med automatiska beslut menar IAF beslut som fattas i systemet utifrån en digital ansökan, utan manuell handläggning eller bedömning.*

3.1 (Följdfråga) Ni har svarat "Ja, i vissa fall". Beskriv i vilka fall:

4. IAF:s bild utifrån tidigare enkätsvar i denna granskning är att personer som ansöker om medlemskap ska intyga uppgifterna. Har er arbetslöshetskassa ett sådant krav och i så fall hur är det formulerat? Ange exakt formulering, bifoga skärmdump.

10.5 Bilaga 5 – Arbetslöshetskassornas verksamhetsområden från stadgarna

Arbetslöshetskassa	Verksamhetsområde från stadgarna
Arbetslöshetskassan Alfa	Kassan verksamhet är avsedd för både anställda och företagare i Sverige. Kassans huvudsakliga uppgift är att utge ersättning med grundbelopp till dem som inte är medlemmar i annan arbetslöshetskassa samt utge inkomstbortfallsersättning till dem som är anslutna till kassan. Kassan ska lämna information till den enskilde om vilka andra arbetslöshetskassor som är verksamma inom hans eller hennes yrkesområde.
A-kassan för Service och Kommunikation	Service- och kommunikationsfackets verksamhetsområde samt verksamheter inom postbranschen och därtill kompletterande verksamheter, underhåll och service, tele- och databranschen och därtill kompletterande verksamheter, underhåll och service, järnvägstrafik och därtill kompletterande verksamheter, underhåll och service, järnvägs-, väg- och brobyggnationer samt underhåll av dessa, luft- och sjöfartsväsendena vad avser servicetjänster samt kanalföretag, energibranschen och därtill kompletterande verksamheter, underhåll, anläggning och service, försvarsområdet inklusive tillverkning, underhåll och service, sjöfartsbranschen innefattande den svenska handelsflottan och därtill kompletterande verksamhet, civil statsförvaltning. Andra allmänna inrättningar som riksdagsförvaltning, hovförvaltning, penning- och värdepappersframställning, arbetsmarknadsutbildning samt, annan till organisationsområdet nära anknuten verksamhet. Till organisationsområdet hör även ovan uppräknad verksamhet som bedrivs med stöd av arbetsmarknads-politiska åtgärder.
Akademikernas erkända arbetslöshetskassa	AEA:s verksamhetsområde omfattar i Sverige verksamma akademiker.
Byggnadsarbetarnas arbetslöshetskassa	Kassans verksamhetsområde är begränsat till byggnadsarbetare samt målare och företagare inom måleriyrket. Medlem i egenskap av företagare kan den vara som utövar måleriyrket i företag med tre eller färre ägare utan andra yrkesutövare.
Elektrikernas arbetslöshetskassa	Kassans verksamhetsområde är begränsat till i Sverige, inom elteknikbranschen, sysselsatta arbetstagare såsom starkströms-, svagströms-, hiss-, service-, data-, elektronik-, larm- och energibranschen.
Fastighets arbetslöshetskassa	Kassans verksamhetsområde är begränsat till i Sverige anställda inom Fastighetsanställdas Förbunds avtalsområde enligt LOs organisationsplan 2012.

Finans- och försäkringsbranschens a-kassa	Kassans verksamhetsområde är begränsat till i Sverige anställda tjänstemän inom finans- och försäkringsområdet och företagare i egenskap av entreprenörer inom finans- och försäkringsområdet.
Hamnarbetarnas arbetslöshetskassa	Kassans verksamhetsområde är begränsat till i Sverige anställda inom hamn- och stuverinäringen samt arbetare i magasin och godsterminaler.
Handelsanställdas arbetslöshetskassa	Kassans verksamhetsområde är begränsat till i Sverige anställda inom detalj- och partihandel inkl tjänstemän, folkrörelseanställda, cirkelledare, anställda inom Folksam sälljorganisation i Sverige, frisörbranschen och musiker, kulturarbetare inom scenkonst, film, television och andra yrkesutövare inom nöjesområdet, såväl anställda som företagare, samt i Sverige bosatta yrkesfiskare som är företagare eller anställda och därmed närbesläktade områden.
Hotell- och restauranganställdas a-kassa	Kassans verksamhetsområde är begränsat till i Sverige anställda inom hotell, restauranger, casinon, kaféer, konditorier, turistanläggningar, spa, bowling, catering, bingoföretag, samt andra nöjesföretag.
IF Metalls arbetslöshetskassa	Arbetslöshetskassans verksamhetsområde begränsas till i Sverige anställda inom Industrifacket Metalls (IF Metall) verksamhetsområden.
Journalisternas arbetslöshetskassa	Kassans verksamhetsområde är begränsat till i Sverige anställda, företagare och frilansmedarbetare med i huvudsak journalistiska arbetsuppgifter.
Kommunals arbetslöshetskassa	A-kassans verksamhetsområde är begränsat till i Sverige anställda hos kommuner, landsting, församlingar och hos andra arbetsgivare som i huvudsak bedriver skatte- och avgiftsfinansierad samhällsservice samt anställda inom naturbruksområdet.
Ledarnas arbetslöshetskassa	Arbetslöshetskassans verksamhetsområde omfattar de i Sverige som innehar en chefsbefattning eller innehar en ledande funktion som anställd eller företagare. Rätt till medlemskap tillkommer även den som är make, maka eller annan familjemedlem till medlem som leder eget företag och som arbetar i företaget.
Livsmedelsarbetarnas arbetslöshetskassa	Kassans verksamhetsområde är begränsat till i Sverige anställda inom livsmedelsindustrin.
Lärarnas arbetslöshetskassa	Medlemmarna i Lärarnas A-kassa arbetar inom utbildningsverksamhet. Våra medlemmar är verksamma inom lärar- och skolläraryrket eller studie- och yrkesvägledare. Även kyrkomusiker är med i Lärarnas A-kassa.
Pappersindustriarbetarnas a-kassa	Kassans verksamhetsområde är begränsat till i Sverige anställda inom pappers- och massaindustrin.

Arbetslöshetskassan Vision	Verksamhetsområdet är begränsat till anställda i Sverige som arbetar med administrativa funktioner i kommuner, landsting, regioner, bolag och stiftelser inom det kommunala området samt Svenska kyrkan, andra trossamfund och ekumeniska organisationer. För vård, skola och omsorg gäller detta även i privatägda verksamheter. Vidare ingår anställda vid Vision och Arbetslöshetskassan Vision.
Småföretagarnas arbetslöshetskassa	Kassans verksamhetsområde omfattar företagare, företagares make/maka och övriga familjemedlemmar som arbetar inom små- och medelstora företag verksamma i Sverige samt anställda föreståndare inom drivmedelshandeln. Rätt att bli medlem har även personer i ledande ställning inom med arbetslöshetskassan samverkande näringslivsorganisationer.
Sveriges arbetares arbetslöshetskassa	Kassans verksamhetsområde är begränsat till anställda och företagare utan anställda, verksamma i Sverige.
Säljarnas arbetslöshetskassa	Kassans verksamhetsområde omfattar i Sverige anställda och företagare som arbetar eller som senast har arbetat med försäljning och/eller marknadsföring.
Transportarbetarnas arbetslöshetskassa	Kassans verksamhetsområde är begränsat till i Sverige anställda i transportverksamhet.
Unionens arbetslöshetskassa	Kassans verksamhetsområde är begränsat till, Personer som inom Sverige är verksamma i de teknik- och kunskapsbaserade sektorerna av arbetsmarknaden, samt tjänstemän som inom Sverige är verksamma vid företag och organisationer inom handel, transport, ideella organisationer och övrig servicenäring jämte dessa närstående områden. Tjänstemän och egenföretagare som är verksamma inom skogs, lantbruk och miljöområdet. Personer som är verksamma inom svensk scenkonst, film, radio, television och därmed jämförlig verksamhet samt till musiker och korister verksamma i svenska symfoniorkestrar, kammarensembler, musikteatrar, teaterföretag, statlig och regional musikverksamhet samt radio och television. Artister, musiker, och korister skall ha genomgått statlig teater- eller musikhögskola eller ha annan jämförbar utbildning alternativt verksamhet som styrelsen bedömer som likvärdig. Personer som är verksamma inom apoteks- och läkemedelsverksamhet såsom försäljning, både på apotek och i annan näringsverksamhet, distribution, framställning och tillverkning samt lokalvård. Vidare inom Sverige verksamma inom forskning vid universitet, högskolor och hos läkemedelstillverkare eller med dessa närstående

	verksamheter. Företagare, företagsledare, ägare och delägare inom detalj- och grossisthandel samt service, tillverkning, tjänster, jordbruk, skogsbruk, jakt, gruvor och mineralutvinning. Rätt att bli medlem tillkommer även företagares make eller maka och övriga familjemedlemmar som deltar i verksamheten samt inom ovanstående verksamhetsområdets bransch- eller arbetsgivarorganisationer anställda personer i ledande ställning. Med verksamma avses både anställda och de som bedriver egen verksamhet inom det angivna verksamhetsområdet.
GS arbetslöshetskassa	Kassans verksamhetsområde är begränsat till anställda i Sverige inom träförädlingsindustrin, skogsbruket samt inom grafisk produktion och därmed sammanhängande verksamheter.
STs arbetslöshetskassa	Arbetslöshetskassans verksamhetsområde är begränsat till personer anställda hos stat, kommun, landsting samt personer i verksamheter som bedrivs på uppdrag av staten samt anställda inom understödsföreningar. Vidare omfattar verksamhetsområdet personer i företag eller inrättning samt deras underleverantörer vars verksamhet utgörs av samhällsservice och som helt eller delvis finansieras av skatter eller avgifter.

Källa: AKREG, IAF:s register över arbetslöshetskassor.

POSTADDRESS:
IAF
Box 210
641 22 Katrineholm

TELEFON: 0150 - 48 70 00
FAX: 0150 - 48 70 02
EPOST: iaf@iaf.se
WEBB: www.iaf.se

